

Sh'lach

שְׁלַח-לָךְ

ראשון

И говорил Превечный Моисею,
сказав:

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

Пошли людей, и пусть высмотрят
землю Ханаанскую, которую Я даю
сынам Израилевым, по одному
человеку от отческого колена его
пошлите, всякого князя из них.

2 שְׁלַח-לָךְ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי
to meander
about

נָתַן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו

תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא בָהֶם:

שְׁלַח לָךְ גְּבֵרִין וַיֵּאֱלֹוּן יְת אֶרֶצָא דְכְנַעַן דִּי אֲנִי יְהֵב
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבֵרָא חַד גְּבֵרָא חַד לְשִׁבְטָא דְאַבְהָתוּהִי
תִּשְׁלְחוּן כָּל רַבָּא דְבָהוֹן

Rashi

שלח לך אנשים. למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו
ולא לקחו מוסר (במדבר רבה. תנחומא שלח ה):

שלח לך. לדעתך אני איני מצווה לך אם תרצה שלח לפי שבאו ישראל ואמרו (דברים א, כב) נשלחה אנשים לפנינו כמה
שנאמר (שם) ותקרבון אלי כלכם וגו' ומשה נמלך בשכינה אמר אני אמרתי להם שהיא טובה שנאמר (שמות ג, יז) אעלה
אתכם מעני מצרים וגו' חייכם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשעו (במדבר רבה. סוטה לד, ב.
תנחומא שם):

И послал их Моисей из пустыни
Паран, по повелению Превечного; все
мужи эти — главы сынов Израилевых
были они.

וַיִּשְׁלַח יְתָהוֹן מֹשֶׁה מִמִּדְבָּרָא דְּפָאֲרֹן עַל מִימְרָא דִּי
כָּלְהוֹן גְּבֵרִין רִישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹן

3 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבָּר פָּאֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה כָּלָם
אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

Rashi

על פי ה'. ברשותו שלא עכב על ידו:

כלם אנשים. כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו (במ"ר טז, ה):

И вот имена их: от колена Рувимова
Шаммуа, сын Заккура;

וְאֵלֵין שְׁמֵהֶתְהוֹן לְשִׁבְטָא דְּרֵאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּר זַכּוּר

4 וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן־זַכּוּר:

От колена Симеонова Шафат, сын
Хория;

לְשִׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן שָׁפַט בֶּר חוֹרִי

5 לְמַטֵּה שְׁמֵעוֹן שָׁפַט בֶּן־חוֹרִי:

От колена Иудина Калев, сын
Иефунне;

לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בֶּר יִפְנֶה

6 לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה:

От колена Иссахарова Иигеал, сын
Иосифа;

לְשִׁבְטָא דִּישַׁשָּׁכָר יִגָּאֵל בֶּר יוֹסֵף

7 לְמַטֵּה יִשָּׁשָׁכָר יִגָּאֵל בֶּן־יוֹסֵף:

От колена Ефремова Осия, сын Нуна;

לְשִׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם הוֹשֶׁעַ בֶּר נוֹן

8 לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁעַ בֶּן־נוֹן:

От колена Вениаминова Палти, сын
Рафу;

לְשִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן פִּלְטִי בֶר רַפּוּא

9 לְמַטֵּה בִנְיָמִן פִּלְטִי בֶן־רַפּוּא:

От колена Завулонова Гадиел, сын
Содия;

10 למטה זבולון גדיאל בן-סודי:

לשבטא זבולון גדיאל בר סודי

От колена Иосифова: от колена
Манассиина Гади, сын Сусия;

11 למטה יוסף למטה מנשה גדי בן-סוסי:

לשבטא דיוסף לשבטא דמנשה גדי בר סוסי

От колена Данова Аммиел, сын
Гемалия;

12 למטה דן עמיאל בן-גמלי:

לשבטא דדן עמיאל בר גמלי

От колена Асирова Сетур, сын
Михаела;

13 למטה אשר סתור בן-מיכאל:

לשבטא דאשר סתור בר מיכאל

От колена Неффалимова Нахби, сын
Вофсия,

14 למטה נפתלי נחבי בן-ופסי:

לשבטא דנפתלי נחבי בר ופסי

От колена Гадова Геуел, сын Махие.

15 למטה גד גאואל בן-מכי:

לשבטא דגד גאואל בר מכי

Эти суть имена мужей, которых
послал Моисей высмотреть землю; и
назвал Моисей Осию, сына Нунова,
Иегошуа.

16 אלה שמות האנשים אשר-שלח משה לתור

את-הארץ ויקרא משה להושע בן-נון יהושע:

אלין שמות גבריא די שלח משה לאללא ית ארעא

ויקרא משה להושע בר נון יהושע

Rashi

ויקרא משה להושע וגו'. התפלל עליו יהוה וישעך מעצת מרגלים (במ"ר. סוטה שם):

И послал их Моисей высмотреть
землю Ханаанскую, и сказал им:
поднимитесь туда, на юг, и взойдите
на гору;

וַיִּשְׁלַח יְתֵהוֹן מֹשֶׁה לְאַלְלָא יֵת אֶרֶעָא דְכְנָעַן וְאָמַר
לְהוֹן סְקוּ דָא בְּדְרוּמָא וְתִסְקוּן לְטוּרָא

17 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
עָלוּ זֶה בְּנֹגֵב וְעַלִיתֶם אֶת־הָהָר:

Rashi

עלו זה בנגב. הוא היה הפסולת של ארץ ישראל שכן דרך התגרים מראין את הפסולת תחלה ואחר כך מראין את השבח
(תנחומא שלח ו):

И осмотрите землю, какова она, и
народ, живущий на ней, силен ли он
или слаб, малочислен ли он или
многочислен;

וְתַחְזוּן יֵת אֶרֶעָא מָה הִיא וְיֵת עֲמָא דִי־תִב עָלֶהּ תִּתְקִי
הוא אם חלש הָזַעַר הוא אם סְגִי

18 וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מֵה־הָהוּא וְאֶת־הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ
הַחֲזָק הוּא הַרְפָּה הַמְעַט הוּא אִם־רָב:

slack

Rashi

את הארץ מה היא. יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים יש מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין (במ"ר.
תנחומא שם):

החזק הוא הרפה. סימן מסר להם אם בפרזים יושבין חזקים הם שסומכין על גבורתם ואם בערים בצורות הם יושבין חלשים
הם (במ"ר. תנחומא שם):

И какова земля, на которой он живет,
хороша ли она или худа, и каковы
города, в которых он живет, — в
станах ли или в крепостях;

וּמָה אֶרֶעָא דִּי הוּא יִתֵּב בָּהּ הַטָּבָא הִיא אִם בִּישָׂא
וּמָה קְרוּיָא דִּי הוּא יִתֵּב בְּהוֹן הַבְּפֻצְחִין אִם בְּכֻרְכִין

19 וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הִיא אִם־רָעָה
וּמָה הָעָרִים אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמֻחְנִים אִם
בְּמִבְצָרִים:

Rashi

הבמחנים. תרגומו הבפצחין כרכין פצוחין ופתוחין מאין חומה:
הטובה היא. במעינות ותהומות טובים ובריאים:

И какова земля, тучна ли она или
тоща, есть ли на ней деревья или нет.
И прилагайте усилия и достаньте
плодов той земли. Было же тогда
время первенцев винограда.

וַיְהִי אֲרֶעָא הָעֵתִיכָא הִיא אִם מְסַכְנָא הָאִית בֵּה
אִילָנִין אִם לֹא וְתִתְקַפּוֹן וְתִסְבּוֹן מֵאֲבָא דְאַרְעָא וְיוֹמִיָא
יוֹמִי בְכוּרֵי עֲנָבִין

20 וַיְהִי הָאָרֶץ הַשְּׁמֵנָה הִוא אִם-^{thin} רְזָה הַיִּשְׁבָּה עֵץ

אִם-אֵין וְהִתְחַזְקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יָמִי

בְּכוּרֵי עֲנָבִים : ^{a grape}

Rashi

היש בה עץ. אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו (ב"ב טו, א):
בכורי ענבים. ימים שהענבים מתבשלין בבכור:

שני

И взошли они, и высмотрели землю
от пустыни Цин до Рехова, по
направлению в Хамат:

וּסְלִיקוּ וְאַלִּילוּ יְת אֲרֶעָא מִמְדְּבָרָא דְצִין עַד רְחוֹב
לְמִטֵּי חַמַּת

21 וַיַּעֲלוּ וַיִּתְּרוּ אֶת-הָאָרֶץ מִמְדְּבַר-צֶן עַד-רְחֹב לְבָא ^{to meander about}

חַמַּת:

Rashi

ממדבר צן עד רחב לבא חמת. הלכו בגבוליה באורך וברוחב כמין גאם הלכו רוח גבול דרומית ממקצוע מזרח עד מקצוע
מערב כמו שצוה משה עלו זה בנגב דרך גבול דרומית מזרחית עד הים שהים הוא גבול מערבי ומשם חזרו והלכו כל גבול
מערבי על שפת הים עד לבא חמת שהוא אצל הר ההר במקצוע מערבית צפונית כמו שמפורש בגבולות הארץ בפרשת אלה
מסעי (להלן לד, ז):

Поднялись они на юг, и дошли до
Хеврона, а там были Ахиман, Шешай
и Талмай, потомки Анаковы; Хеврон
же построен был семью годами
прежде Цоана Египетского.

22 וַיַּעֲלוּ בְּנֵגֶב וַיָּבֹאוּ עַד-חֶבְרוֹן וְשֵׁם אַחִימָן שִׁשַׁי וְתַלְמִי

native
ילידי הָעֵנָק וְחֶבְרוֹן שִׁבְעַ שָׁנִים נִבְנְתָה לִפְנֵי

צֵעַן מִצָּרִים:

וּסְלִיקוּ בְּדִרְוֹמָא וְאַתָּא עַד חֶבְרוֹן וְתַמָּן אַחִימָן שִׁשַׁי
וְתַלְמִי בְּנֵי גִבְרִיָּא וְחֶבְרוֹן שִׁבְעַ שָׁנִים אֶתְבְּנִיאת קֶדָם
טַנְס דְּמִצָּרִים

Rashi

ויבא עד חברון. כלב לבדו הלך שם ונשתטח על קברי אבות שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם וכן הוא אומר (דברים א,
לו) ולו אתן את הארץ אשר דרך בה וכתוב (שופטים א, כ) ויתנו לכלב את חברון (סוטה לד, ב):
שבע שנים נבנתה. אפשר שבנה חם את חברון לכנען בנו הקטן קודם שיבנה את צוען למצרים בנו הגדול אלא שהיתה מבונה
בכל טוב על אחד משבעה בצוען ובא להודיעך שבחה של ארץ ישראל שאין לך טרשין בארץ ישראל יותר מחברון לפיכך
הקצוה לקברות מתים ואין לך מעולה בכל ארצות כמצרים שנאמר (בראשית יג, י) כגן ה' כארץ מצרים וצוען היא המעולה
שבארץ מצרים ששם מושב המלכים שנאמר (ישעיה ל, ה) כי היו בצוען שריו והיתה חברון טובה ממנה שבעה חלקים (סוטה
שם):

И дошли до долины Эшкол, и
срезали там лозу с одним
виноградным гроздом, и понесли его
на носилках двое, — также и
гранатовых яблоков и смокв.

vine
branch

23 וַיָּבֹאוּ עַד-נַחַל אֶשְׁכּוֹל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוּרָה

cluster of
grapes
וְאַשְׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשְׂאוּהוּ בְּמוֹט בִּשְׁנַיִם

a wavering

a grape

cluster of
grapes

a

the fig

pomegranate

וּמִן הָרְמָנִים וּמִן הַתְּאֵנִים :

וְאַתּוּ עַד נַחֲלָא דְאַתְכּוֹלָא וּקְצוּ מִתַּמָּן עוֹבְרֵתָא וְאַתְכּוֹל
עֲנָבִין חַד וְנִטְלוּהִי בְּאַרְיֵקָא בְּתֵרִין וּמִן רְמוֹנִיָּא וּמִן
תְּאֵנִיָּא

Rashi

זמורה. שוכת גפן ואשכול של ענבים תלוי בה:

וישאוהו במוט בשנים. ממשמע שנאמר וישאוהו במוט איני יודע שהוא בשנים מה תלמוד לומר בשנים בשני מוטות הא כיצד
שמונה נטלו אשכול אחד נטל תאנה ואחד רמון יהושע וכלב לא נטלו כלום לפי שכל עצמם להוציא דבה נתכוונו כשם
שפריה משונה כך עמה משונה ואם חפץ אתה לידע כמה משאוי אחד מהם צא ולמד מאבנים שהקימו בגלגל (יהושע ד, ה)

הרימו להם איש אבן אחת מן הירדן על שכמו והקימוה בגלגל ושקלום רבותינו משקל כל אחת מ' סאה וגמירי טונא דמדלי אינש על כתפיה אינו אלא שליש משאוי ממשאוי שמסייעין אותו להרים (סוטה לד, א):

Месту этому дали название: долина
Эшкол, по поводу грозда, который
срезали там сыны Израилевы.

concerning

24 לְמָקוֹם הַהוּא קָרָא נַחַל אֶשְׁכּוֹל עַל אֲדוֹת

הָאֶשְׁכּוֹל אֲשֶׁר-כָּרְתוּ מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

לְאֶתְרָא הַהוּא קָרָא נַחַל דְּאֶתְכּוֹלָא עַל עֶסֶק אֶתְכּוֹלָא
דְּקִצּוּ מִתְּמַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

И возвратились они с разведывания
земли к концу сорока дней.

25 וַיָּשׁוּבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם:

וְתָבוּ מִלְּאֲלָלָא יֵת אֶרְעָא מְסוּפָא אַרְבַּעִין יוֹמִין

Rashi

וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. והלא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה היא (מגילה ג, א) ומהלך אדם בינוני עשרה פרסאות ליום (פסחים צד, א) הרי מהלך ארבעים יום מן המזרח למערב והם הלכו ארכה ורחבה אלא שגלוי לפני הקב"ה שיגזור עליהם יום לשנה קצר לפניהם את הדרך (תנחומא שלח ח):

И пошли и пришли к Моисею и
Аарону и ко всему обществу сынов
Израилевых в пустыню Паран, в
Кадеш, и сообщили сведения им и
всему обществу, и показали им плоды
той земли.

26 וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-כָּל-עֵדֻת

בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר פָּאָרָן קְדֻשָּׁה וַיֵּשִׁיבוּ אוֹתָם דְּבַר

וְאֶת-כָּל-הָעֵדָה וַיֹּרְאוּם אֶת-פְּרֵי הָאָרֶץ:

וַאֲזָלוּ וְאָתוּ לְוֵת מֹשֶׁה וְלְוֵת אַהֲרֹן וְלְוֵת כָּל כְּנַשְׁתָּא
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְבָּרָא דְּפָאָרָן לְרָקֻם וְאֶתִּיבּוּ יְתִיהוֹן
פְּתִגְמָא וְיֵת כָּל כְּנַשְׁתָּא וְאֶחְזִיאֲנוּן יֵת אַבָּא דְּאֶרְעָא

Rashi

וילכו ויבאו. מהו וילכו להקיש הליכתן לביאתן מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה (סוטה לה, א):
וישיבו אתם דבר. את משה ואת אהרן:

И рассказали ему, и сказали: пришли
мы в землю, куда ты нас послал;
правда, она течет молоком и медом, и
вот плоды её;

וַאֲשֶׁתַּעֲיָאוּ לָהּ וַאֲמָרוּ אֲתִינָא לְאַרְעָא דִּי שְׁלַחְתָּנָא
וְאִם עֲבָדָא חֵלֶב וְדִבְשׁ הִיא וְדִין אָבִי

27 וַיִּסְפְּרוּ־לּוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם
זֶבֶת חֵלֶב וְדִבְשׁ הִוא וְזֶה־פְרִיָּהּ:

Rashi

זבת חלב ודבש היא. כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו אין מתקיים בסופו (במדרש רבה. סוטה שם):

Но силен народ, живущий в той
земле, а города укреплены и очень
велики, также потомков Анаковых
видели мы там.

לְחֹד אַרִי תִקִּיף עָמָא דִּיתֵב בְּאַרְעָא וְקִרְוִיא כְּרִיכֹן
רַבְרַבִּין לְחֻדָּא וְאִם בְּנֵי גִבְרִיא חֲזִינָא תַּמָּן

to gather
grapes

28 אָפֶס כִּי־עַז הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאַרְץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת
גְּדֹלַת מְאֹד וְגַם־יִלְדֵי הָעֶנֶק רָאִינוּ שָׁם:

Rashi

בצרות. לשון חוזק ותרגומו כרכין לשון בירניות עגולות ובלשון ארמי כריך עגול:

Амалек живет в южной стране, и
Хеттеи и Иевусеи и Эмореи живут на
горе, а Ханаanei живут при море и на
берегу Иордана.

עַמְלָקָא יֵתֵב בְּאַרְע דְּרוּמָא וְחֲתָאָה וִיבוּסָאָה
וְאַמּוֹרָאָה יֵתֵב בְּטוֹרָא וְכְנַעֲנָאָה יֵתֵב עַל יַמָּא וְעַל כִּיף
יַרְדֵּנָא

Jebusite
וְהַיְבוּסִיHittite
וְהַחֲתִי

29 עַמְלָק יוֹשֵׁב בְּאַרְץ הַנֶּגֶב וְהַחֲתִי וְהַיְבוּסִי יוֹשֵׁב עַל־הַהָרִים וְעַל־יַד
הַיַּרְדֵּן:

Rashi

עמלק יושב וגו'. לפי שנכוו בעמלק כבר הזכירוהו מרגלים כדי לייראם (תנחומא שלח ט):
על יד הירדן. יד כמשמעו אצל הירדן ולא תוכלו לעבור:

Но Калѣб смирял народ пред
Моисеем, говоря: мы взойдем и
завладеем ею, ибо непременно
одолеем ее.

וַיִּהְיֶה כָּלֵב אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֶה נַעֲלֶה ^{to hush} וַיִּרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי־יָכוֹל נוֹכַל לָהּ 30

וַיִּרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי־יָכוֹל נוֹכַל לָהּ:

וַאֲצִיֵּית כָּלֵב יָת עֲמָא לְמֹשֶׁה וַאֲמַר מִיִּסַּק נִיִּסַּק וְנִירַת
יָתָה אַרִי מִיכַל נִיכֹל לָהּ

Rashi

ויהם כלב. השתיק את כולם:

אל משה. לשמוע מה שידבר במשה צווח ואמר וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם השומע היה סבור שבא לספר בגנותו שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים שתקו כולם לשמוע גנותו אמר והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגזיז לנו את השליו (במדבר רבה. סוטה שם):

עלה נעלה. אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו (שם):

ויהם. לשון שתיקה וכן (זכריה ב, יז) הם כל בשר (עמוס ו, י) הם כי לא להזכיר. כן דרך בני אדם הרוצה לשתק אגודת

אנשים אומר שי"ט (ס"א הם):

Но те люди, которые ходили с ним,
говорили: не можем идти на народ
этот, ибо он сильнее нас.

וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עִלּוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַל לַעֲלֹת 31

אֶל־הָעָם כִּי־חָזַק הוּא מִמָּנוּ:

וּגְבֻרָא דִּי סְלִיקוּ עִמָּה אָמְרוּ לֹא נִיכֹל לְמִיִּסַּק לָוֹת
עֲמָא אַרִי תַקִּיף הוּא מִמָּנָא

Rashi

חזק הוא ממנו. כביכול כלפי מעלה אמרו (במדבר רבה. סוטה שם):

И распускали дурную молву о земле,
которую высмотрели, между сынами
Израилевыми, говоря: земля, которую
мы проходили, чтобы высмотреть ее,
есть земля, пожирающая жителей
своих; и весь народ, который мы
видели среди её, люди великорослые.

וַאֲפִיקוּ שׁוֹם בֵּישׁ עַל אֶרֶץ דִּי אֵלִילוּ יְתָה לְוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְמִמָּר אֶרֶץ דִּי עֲבָרְנָא בָּהּ לְאֶלְלָא יְתָה
אֶרֶץ מְקַטְלָא יְתַבְהָא הִיא וְכָל עָמָא דִּי חֲזִינָא בְּגוֹה
אֲנָשִׁין דְּמִשְׁחָן

Rashi

אוכלת יושביה. בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים. והקב"ה עשה לטובה כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו (שם):
אנשי מדות. גדולים וגבוהים וצריך לתת להם מדה כגון גלית (שמואל-א יז, ד) גבהו שש אמות וזרת וכן (שמואל-ב כא, כ)
איש מדון (ד"ה-א יא, כג) איש מדה:

Там же видели мы исполинов, сынов
Анаковых, от исполинского рода, и
казались мы в глазах своих, как
кузнечики, такими же показались мы
и в их глазах.

וְתַמָּן חֲזִינָא יְתָ גִבְרִיָּא בְּנֵי עָנָק מִן גִּבְרִיָּא וְהוּינָא בְּעֵינֵי
נַפְשָׁנָא כְּקַמְצִין וְכֵן הוּינָא בְּעֵינֵיהוֹן

Rashi

הנפילים. ענקים מבני שמחזאי ועזאל שנפלו מן השמים בימי דור אנוש (נדה סא, א. יומא סז, ב):
וכן היינו בעיניהם. שמענו אומרים זה לזה נמלים (רא"ם ובס"א חגבים) יש בכרמים כאנשים (סוטה שם):
ענק. שמעניקים חמה בקומתן (שם לד, ב):

32 וַיֹּצִיאוּ דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל-בְּנֵי

slander

יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבָרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ

אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ

אֲנָשִׁי מְדוֹת:

33 וְשֵׁם רָאִינוּ אֶת-הַנְּפִילִים בְּנֵי עָנָק מִן-הַנְּפִילִים וְנָהִי

giant

בְּעֵינֵינוּ כְּקַמְצִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם:

a locust

במדבר 14

И подняло все общество голос свой, и
зарыдало, и плакал народ в эту ночь.

וְאֵרִימָת כָּל כְּנֹשְׁתָּא וַיִּהְיוּ יֵת קְלָהוֹן וּבְכוּ עָמָא
בְּלִילִיָּא הָהוּא

1 וַתִּשָּׂא כָל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בְּלִילָה

הָהוּא:

Rashi

כל העדה. סנהדראות (תנחומא שלח יג):

И возроптали на Моисея и Аарона все
сыны Израилевы, и сказало им все
общество: о если бы мы умерли в
земле Египетской, или в этой пустыне
умерли бы!

וְאַתְרַעְמוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמְרוּ
לָהּוֹן כָּל כְּנֹשְׁתָּא לֹוי דְּמִיתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אִו
בְּמִדְבָּרָא הַדִּין לֹוי דְּמִיתָנָא

2 וַיִּלְנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ

אֲלֵהֶם כָּל־הָעֵדָה לֹוי ^{if only} מִתְּנוּ בְּאַרְץ מִצְרַיִם אִו

בְּמִדְבָּר הַזֶּה לֹוי־מִתְּנוּ:

Rashi

לו מתנו. הלואי ומתנו:

К чему же Превечный вводит нас в
землю эту? чтобы мы пали от меча?
чтобы жены и дети наши сделались
добычею? Не лучше ли нам
возвратиться в Египет?

וּלְמָא יִי מַעַל יִתְנָא לְאַרְעָא הָדָא לְמִנְפַּל בְּחֶרֶב
נִשְׁנָא וְשִׁפְלָנָא יִהּוֹן לְבָזָא הָלָא טַב לָנָא דִּי נָתוּב
לְמִצְרַיִם

3 וְלָמָּה יְהוָה מְבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפֵּל בְּחֶרֶב

נָשִׁינוּ וְנִטְפְּנוּ יִתְּנוּ לָבֹז ^{contempt} הָלֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב ^{children}

מִצְרַיִם:

И сказали друг другу: поставим главу
и возвратимся в Египет.

4 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו נַתְנָה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה מִצְרָיִם:

וַאֲמָרוּ גִבֹּר לְאָחוֹהִי נִמְנִי רִישָׁא וְנָתוּב לְמִצְרַיִם

Rashi

נתנה ראש. כתר גומו נמני רישא נשים עלינו מלך ורבותינו פירשו לשון עבודת אלילים (פסיקתא זוטרית):

И пали Моисей и Аарон на лица свои
пред всем собранием общества сынов
Израилевых.

5 וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל־קָהָל עֵדֶת בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל:

וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל אֶפְיֵהוֹן קָדָם כָּל קָהָל כְּנֻשָּׁתָא
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

А Иегошуа, сын Нунов, и Калев, сын
Иефуннин, из разведывавших землю,
разодрали одежды свои.

6 וַיְהִי־שָׁעָ בּוֹנִינוּ וְכָלֵב בְּוִיפְנָה מִן־הַתָּרִים אֶת־הָאָרֶץ

קָרְעוּ בְּגָדֵיהֶם:

וַיְהִי־שָׁעָ בַּר נֹון וְכָלֵב בַּר וִיפְנָה מִן מְאֻלֵּי יַת אֶרֶעָא
בְּזַעוּ לְבוּשֵׁיהוֹן

И сказали всему обществу сынов
Израилевых так: земля, которую мы
проходили, чтобы высмотреть ее,
земля эта очень, очень хороша.

7 וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר

עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֱתָה טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד:

וַאֲמָרוּ לְכָל כְּנֻשָּׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֶרֶעָא דִּי
עָבְרָנָא בָּהּ לְאֻלְלָא יְתָה טָבָא אֶרֶעָא לְחָדָא לְחָדָא

שלישי

Если Превечный благоволит к нам, то
введет нас в землю эту, и даст нам ее,
— землю, которая течет молоком и
медом.

אם רעוא בנא קדם יי ויעל יתנא לארעא הדא ויתננה
לנא ארעא די היא עבדא חלב ודבש

Только не возмущайтесь против
Превечного, тогда вам нечего бояться
народа той земли; они — на съедение
нам; удалилась сень их от них, а с
нами Превечный; не бойтесь их.

ברם במימרא דיי לא תמרדון ואתון לא תדחלון מן
עמא דארעא ארי בידנא מסירין אנון עדא תקפהון
מנהון ומימרא דיי בסעדנא לא תדחלון מנהון

8 אם־תפץ בנו יהוה והביא אתנו אל־הארץ הזאת

ונתנה לנו ארץ אשר־הוא זבת חלב ודבש:

9 אך ביהוה אל־ תמרדו^{to rebel} ואתם אל־תיראו את־עם

הארץ כי לחמנו הם סר צלם מעליהם ויהוה אתנו

אל־תיראם:

Rashi

אל תמרדו. ושוב ואתם אל תיראו:

כי לחמנו הם. נאכלם כלחם:

סר צלם. מגינם וחזקם כשרים שבהם מתו איוב שהיה מגין עליהם (סוטה לח. ב"ב טו, א) דבר אחר צלו של המקום סר

מעליהם:

И поговаривало все общество побить
их камнями, но слава Превечного
явилась в намете откровения всем
сынам Израилевым.

ואמרו כל פנשתא למרגם יתהון באבניא ויקרא דיי
אתגלי במשפן זמנא לכל בני ישראל

10 ויאמרו כל־העדה לרגום^{to cast together} אתם באבנים וכבוד

יהוה נראה באהל מועד אל־כל־בני ישראל: (פ)

Rashi

לרגום אותם. את יהושע וכלב:

וכבוד ה'. הענן ירד שם (במדבר רבה. סוטה לה, א):

И сказал Превечный Моисею: доколе
будет отвергать Меня народ сей, и
доколе не будут они верить Мне при
всех знамениях, которые Я совершил
среди его?

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה עַד אֵימָתִי יְהוֹן מְרִגְזִין קִדְמִי עָמָא
הָדִין וְעַד אֵימָתִי לֹא יִהְיֶינּוּ בְּמִימָרִי בְּכֹל אֲתִיָּא דִּי
עֲבָדִית בִּינִיהוֹן

11 וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה עַד-^{where} אֵימָתִי ^{to scorn} יִנְאָצֵנִי הָעָם

הֲלֵהּ וְעַד-אֵימָתִי לֹא-יִנְאָמְנוּ בִּי בְּכֹל הָאֲתֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
בְּקִרְבּוֹ:

Rashi

עד אנה. עד היכן:

ינאצני. ירגיזוני:

בכל האתות. בשביל כל הנסים שעשיתי להם היה להם להאמין שהיכולת בידי לקיים הבטחתי:

Поражу его мором, и истреблю его, и
сделаю тебя народом бóльшим и
более сильным, чем он.

אֶמְחֶנּוּ בְּמֹתָא וְאַשְׁחֲנוּ וְאַעְבֵּד יְתָךְ לְעַם רַב וְתִקִּיף
מִנְהוֹן

12 אֶכְנֹה בַדֶּבֶר וְאוֹרְשָׁנוּ וְאַעֲשֶׂה אֶתְךָ לְגוֹי-גָדוֹל וְעָצוּם

מִמֶּנּוּ:

Rashi

ואורשנו. כתרגומו לשון תרוכין ואם תאמר מה אעשה לשבועת אבות:

ואעשה אתך לגוי גדול. שאתה מזרעם (במדבר רבה):

Но Моисей сказал Превечному: а
когда услышат о том Египтяне, из
среды которых Ты вывел силою Твоею
народ сей,

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קִדְם יְיָ וְיִשְׁמְעוּן מִצְרָאִי אֲרִי אֶסְקֶתָא
בְּחִילָךְ יֵת עָמָא הָדִין מִבִּינִיהוֹן

13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְיָ וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי-הָעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ

אֶת-הָעָם הַזֶּה מִמִּצְרָיִם:

ושמעו מצרים. ושמעו את אשר תהרגם:

כי העלית. כי משמש בלשון אשר והם ראו אשר העלית בכחך הגדול אותם מקרבם וכשישמעו שאתה הורגם לא יאמרו שחטאו לך אלא יאמרו שכנגדם יכולת להלחם אבל כנגד יושבי הארץ לא יכולת להלחם. וזו היא:

И которые рассказали жителям
земли этой, что слышали, что Ты
Превечный находишься среди этого
народа, что во очию являлся Ты,
Превечный, и что облако Твое
пребывает над ними, и в столпе
облачном шествуешь Ты пред ними
днем, и в столпе огненном ночью?

14 וַאֲמָרוּ אֶל-יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת שְׁמָעוּ כִּי-אַתָּה יְהוָה

בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר-עֵין בְּעֵין נִרְאָה | אַתָּה יְהוָה

וְעֲנָנְךָ עֹמֵד עֲלֵהֶם וּבַעֲמֹד עָנָן אַתָּה הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם

יוֹמָם by day
וּבַעֲמֹד אֵשׁ לַלַּיְלָה:

וַיִּמְרוּן לִיְתֵב אֶרְעָא הָדָא דְשָׁמְעוּ אַרִי אַתָּה יי דְשָׁכְנָתָךְ
שְׂרִית בְּגוּ עָמָא הָדִין דִּי בְעֵינֵיהוֹן חֲזוּ שְׂכִינַת יְקָרָא דִּי
וְעֲנָנְךָ מִטֵּל עֲלוֹהוֹן וּבַעֲמֹדָא דְעֲנָנָא אַתָּה מְדַבֵּר
קְדָמֵיהוֹן בִּימָמָא וּבַעֲמֹדָא דְאַשְׁתָּא בְּלֵילִיא

ואמרו אל יושב הארץ הזאת. כמו על יושב הארץ הזאת ומה יאמרו עליהם מה שאמור בסוף הענין מבלתי יכולת ה' בשביל ששמעו כי אתה ה' שוכן בקרבם ועין בעין אתה ה' נראה להם והכל בדרך חבה ולא הכירו כך שנתקה אהבתך מהם עד הנה (תנחומא שלח יג):

Если же умертвишь народ сей, как
одного человека, то скажут народы,
которые слышали славу Твою:

15 וְהִמָּתָה אֶת-הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וַאֲמָרוּ הַגּוֹיִם

אֲשֶׁר-שָׁמְעוּ אֶת-שְׁמֹעַךָ לְאִמָּר:

וּתְקַטֵּל יְתַ עָמָא הָדִין כְּגִבְרָא חָד וַיִּמְרוּן עֲמָמִיא דִּי
שָׁמְעוּ יְתַ שְׁמַע גְּבֻרָתְךָ לְמִימָר

והמתה את העם הזה כאיש אחד. פתאום ומתוך כך יאמרו הגוים אשר שמעו את שמעך וגו':

Оттого, что не мог Превечный ввести народ сей в землю, которую Он с клятвою обещал им, зарезал Он их в пустыне.

מִדֵּלִית יוֹכֵלָא קָדָם יי לְאַעֲלָא יְת עָמָא הָדִין לְאַרְעָא
דִּי קַיִם לְהוֹן וְקַטְלָנוּן בְּמִדְבָּרָא

16 מִבְּלֹתִי יָכֹלֶת יְהוָה לְהַבִּיא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ

אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בְּמִדְבָּר:

Rashi

מבלתי יכולת וגו'. לפי שיושבי הארץ חזקים וגבורים ואינו דומה פרעה לשלשים ואחד מלכים זאת יאמרו על יושב הארץ הזאת (ברכות לב): מבלתי יכולת. מתוך שלא היה יכולת בידו להביאם שחטם: יכולת. שם דבר הוא:

И так да явится в величии своем сила Господня, как Ты говорил, сказав:

וּכְעֵן סָגִי כְעֵן חִילָא (מֶן) קָדָם יי כְּמָא דִּי מְלִילָתָא
לְמִימָר

17 וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹחַ אֲדֹנָי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:

Rashi

יגדל נא כח ה'. לעשות דבורך: כאשר דברת לאמר. ומהו הדבור:

Превечный долготерпелив и обилён милостию, отпускает вину и преступление, но не оставляет без наказания, Он взыскивает вину отцов на детях, на третьем и четвертом поколении.

יי מְרַחֵק רְגֵז וּמַסְגִּי לְמַעַבְד טְבוֹן (וּקְשׁוּט) שְׂבִק לְעֵוִן
וְלַמְרוּד וְלַחֹבִין סִלַּח לְדַתִּיבִין לְאוֹרִיתָהּ וְדָלָא תִּיבִין
לֹא מְזַכִּי מַסְעֵר חֹבִי אֲבָהוֹן עַל בְּנֵין מְרִדִין עַל דֶּר
תְּלִיתָאֵי וְעַל דֶּר רַבִּיעֵאֵי

to be clean

18 יְהוָה אֶרֶץ אֲפִיִם וְרַב־חֶסֶד נָשָׂא עֹון וּפְשָׁע וְנִקָּה

לֹא יִנָּקֶה פֶּקֶד עֹון אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלִשִׁים וְעַל־

a
descendant
of the...

רְבָעִים :

Rashi

ה' ארץ אפים. לצדיקים ולרשעים כשעלה משה למרום מצאו משה להקב"ה שהיה יושב וכותב ה' ארץ אפים אמר לו לצדיקים אמר לו הקב"ה אף לרשעים אמר לו רשעים יאבדו אמר לו הקב"ה חייך שאתה צריך לדבר כשחטאו ישראל בעגל

ובמרגלים התפלל משה לפניו בארץ אפים אמר לו הקב"ה והלא אמרת לי לצדיקים אמר לו והלא אמרת לי אף לרשעים
(סנהדרין קיא, א):

ונקה. לשבים:

לא ינקה. לשאינן שבים (יומא פו, א):

Прости же вину народа сего по
великой милости Твоей, и как Ты
отпускал народу сему от Египта
доселе.

סֶלַח ^{to forgive} לֹא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגִדְלָה חֲסִידָךְ וְכֹאשֶׁר 19

נִשְׁאַתָּה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הַנֶּה:

שְׂבוּק כָּעַן לְחֻבֵּי עֲמָא הָדִין כְּסִגְיָאוֹת טְבוּתָךְ וְכִמָּא דִּי
שְׂבִקְתָּא לְעֲמָא הָדִין מִמִּצְרַיִם וְעַד כָּעַן

И сказал Превечный: прощаю по
слову твоему.

וַיֹּאמֶר יְהוָה סֶלַחְתִּי כְּדִבְרְךָ: 20

וַיֹּאמֶר יְיָ שְׂבִקְתִּי כְּפִתְגְמָךְ

Rashi

כדברך. בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה':

Но жив Я, и полна славы Превечного
вся земля:

וְאוֹלָם חַי־אֲנִי וְיִמְלָא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ: 21

וּבְרַם קִיִּים אֲנִי וּמִלִּיא יִקְרָא דִּי יֵת כָּל אֶרְעָא

Rashi

ואולם. כמו אבל זאת אעשה להם:

חי אני. לשון שבועה כשם שאני חי וכבודי ימלא את כל הארץ כך אקיים להם כי כל האנשים הרואים וגו'. אם יראו את
הארץ:

Все люди, которые видели славу Мою
и знамения Мои, совершенные Мною
в Египте и в пустыне, и испытывали
Меня уже десять раз, и не слушались
голоса моего,

אֲרִי כָּל גְּבוּרִיָּה דְּחֻזּוֹ יֵת יִקְרִי וְיֵת אֲתוֹתַי דִּי עֲבָדִית
בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבָּרָא וְנִסֵּיאוֹ קִדְמִי דְּנֹן עֲשָׂר זְמַנִּין וְלֹא
קִבְּלוּ בְּמִמָּרִי

22 כִּי כָּל־הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת־כְּבוֹדִי וְאֶת־אֲתוֹתַי

אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבָּר וַיִּנָּסוּ אֹתִי זֶה

to test

עֲשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

Rashi

וינסו. כמשמעו:

זה עשר פעמים. שנים בים שנים במן ושנים בשליו וכו' כדאיתא במסכת ערכין (טו, א"ב):

Не увидят земли, которую с клятвою
обещал Я отцам их; и все,
пренебрегавшие Меня, не увидят её.

אם יִחְזוּן יֵת אֶרֶצָא דִּי קִנִּיתִּי לְאַבְהֹתְהוֹן וְכָל דְּאֶרְגִּיו
קִדְמִי לֹא יִחְזוּנָה

23 אִם־יֵרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל־מְנַאֲצֵי

לֹא יֵרְאוּהָ:

Rashi

אם יראו. לא יראו: (אם יראו את הארץ. הרי זה מקרא מסורס חי אני כי כל האנשים אם יראו את הארץ וכבודי ימלא את כל הארץ שלא יתחלל שמי במגפה הזאת לאמר מבלתי יכולת ה' להביאם שלא אמיתם פתאום כאיש אחד אלא באיחור ארבעים שנה מעט מעט:)

לא יראוה. לא יראו את הארץ:

Раба же Моего Калева, за то, что в нем
был иной дух, и он вполне
последовал Мне, его введу в землю,
куда он ходил, и потомство его будет
владеть ею.

וְעַבְדִּי כָּלֵב חָלַף דְּהוּהָ רוּחַ אוֹחֲרִי עִמָּה וְאַשְׁלָם בְּתֵר
דְּחִלְתִּי וְאַעֲלֶנָּה לְאֶרֶצָא דִּי עָאֵל לְתַמָּן וּבְנוּהִי יִתְרַכְנֶנָּה

24 וְעַבְדִּי כָּלֵב עֲקָב הָיְתָה רוּחַ אֲחֵרָת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אֲחֵרִי

וַהֲבִיאֲתִיו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ וְיִרְשְׁנָה:

Rashi

רוח אחרת. שתי רוחות אחת בפה ואחת בלב למרגלים אמר אני עמכם בעצה ובלבו היה לומר האמת ועל ידי כן היה בו כח להשתיקם כמו שנאמר (לעיל יג, ל) ויהס כלב שהיו סבורים שיאמר כמותם זהו שנאמר בספר (יהושע יד, ז) ואשיב אותו דבר כאשר עם לבבי ולא כאשר עם פי (במדבר רבה):
 וימלא אחרי. וימלא את לבו אחרי וזה מקרא קצר:
 אשר בא שמה. חברון תנתן לו:
 יורשנה. כתרגומו יתרכינה יורישו את הענקים ואת העם אשר בה ואין לתרגמו יירתינה אלא במקום יירשנה:

Amalekite

Амалекитяне и Ханаанеи живут в долине; завтра же обратитесь и отправьтесь в пустыню по дороге к Черному морю.

25 וְהַעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי בְּעֵמֶק מִזְרַח פְּנֵי וְסָעוּ לָכֶם

הַמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יַם־סוּף: (פ)

וְעַמְלָקָא וְכְנַעְנָא יֹשְׁבֵי בְּמִישְׁרֵי מִזְרַח אֶתְפְּנֵי וְסָעוּ
 לְכוּן לְמִדְבָּרָא אֹרַח יָמָא דְסוּף

Rashi

והעמלקי וגו'. אם תלכו שם יהרגו אתכם מאחר שאיני עמכם:
 מחר פנו. לאחוריכם וסעו לכם וגו':

רביעי

И говорил Превечный Моисею и Аарону, сказав:

26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמִימָר

Доколе буду отпускать злomu
обществу тому, которое ропщет на
Меня? Ропот сынов Израилевых,
которым они ропщут на Меня,
слышал Я.

27 עֲד־מָתִי לְעֵדָה הָרְעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי
את־ תִּלְנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי
complaint
שָׁמַעְתִּי:

עַד אֵימָתִי לְכַנְשָׁתָא בִישָׁתָא הָדָא דִּי אָנוּן מְתַרְעָמִין
עָלַי יְתַרְעָמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי אָנוּן מְתַרְעָמִין עָלַי
שְׁמִיעַ קְדָמִי

Rashi

לעדה הרעה וגו'. אלו המרגלים מכאן לעדה שהיא עשרה (סנהדרין ב, א):
אשר המה מלינים. את ישראל עלי:
את תלנות בני ישראל אשר המה מלינים. המרגלים מלינים אותם עלי שמעתי:

Скажи им: жив Я, речет Превечный,
точно как вы говорили в слух Мне,
так Я и сделаю с вами:

28 אָמַר אֱלֹהִים חַי־אֲנִי נָא־יְהוָה אִם־לֹא פֶאֶשֶׁר דִּבַּרְתֶּם
בְּאָזְנִי כֵן אֶעֱשֶׂה לָכֶם:

אָמַר לְהוֹן קִים אָנָּא אָמַר יִי אִם לֹא כְמָא דִּי מְלִילְתוֹן
קְדָמִי כֵן אֶעֱבַד לְכוֹן

Rashi

חי אני. לשון שבועה: אם לא וגו' כן אעשה. כביכול איני חי:
כאשר דברתם. שבקשתם ממני (לעיל ב) או במדבר הזה לו מתנו:

В этой пустыне падут тела ваши и все
исчисленные из вас, по всему числу
вашему, от двадцатилетнего возраста
и выше, вы, которые роптали на
Меня;

29 בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פְגָרֵיכֶם וְכָל־פִּקְדֵיכֶם
a carcass

לְכָל־מִסְפָּרְכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה אֲשֶׁר הִלִּינֶתֶם
עָלַי:

בַּמִּדְבָּרָא הַדִּין יִפְּלוּן פְּגָרִיכוֹן וְכָל מְנִינִיכוֹן לְכָל
חֲשִׁבְנִיכוֹן מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וּלְעֵלָּא דִּי אֲתַרְעָמַתוֹן עָלַי

Rashi

וכל פקדיכם לכל מספרכם. כל הנמנה לכל מספר שאתם נמנים בו כגון לצאת ולבא לצבא ולתת שקלים כל המנויים לכל
אותן מספרות ימותו ואלו הן מן כ' שנה וגו' להוציא שבטו של לוי שאין פקודיהם מן עשרים (ב"ב קכא, ב):

Вы не войдете в землю, водворить вас
в которой Я клялся с поднятою
рукою; кроме Калева, сына
Иефуннина, и Иегошуи, сына Нунова.

אם אתון תעלו לארץ די קמית במימרי לאשרא
יתכון בה אלהן כלב בר יפנה ויהושע בר נון

Но детей ваших, о которых вы
говорили, что они сделаются
добычею, их введу Я, и они узнают
землю, которую вы отвергли.

וטפלכון די אמרתון לבזא יהי ואצל יתהון וידעון ית
ארץ די קצתון בה

Ваши же тела падут в пустыне этой.

ופגריכון די לכוון יפלון במדברא הדין

30 אם-אתם תבאו אל-הארץ אשר נשאתי את-ידי לשכון

אתכם בה כי אם-כלב בן-יפנה ויהושע בן-נון:

31 וטפכם אשר אמרתם לכוון contempt יהיה והביאתי children

אתם וידעו את-הארץ אשר מאסתם בה:

32 ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה:

Rashi

ופגריכם אתם. כתרגומו (דילכון) לפי שדבר על הבנים להכניסם לארץ ובקש לומר ואתם תמותו נופל לשון זה כאן לומר אתם:

А сыны ваши будут странствовать в
пустыне сорок лет, и понесут за
блудодействие ваше, пока не выпадут
тела ваши в пустыне.

ובניכון יהון מאחרין במדברא ארבעין שנין ויקבלון
ית חוביכון עד דיסופון פגריכון במדברא

33 ובניכם יהיו רעים במדבר ארבעים שנה ונשאו את-

זנותיכם עד-תם פגריכם במדבר: adultery

Rashi

ארבעים שנה. לא מת אחד מהם פחות מבן ס' לכך נגזר ארבעים כדי שיהיו אותם של בני עשרים מגיעין לכלל ששים ושנה ראשונה היתה בכלל ואף על פי שקדמה לשלוח המרגלים לפי שמשעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה אלא שהמתין להם עד שתתמלא סאתם וזהו שנאמר (שמות לב, לד) וביום פקדי במרגלים ופקדתי עליהם חטאתם ואף כאן נאמר תשאו את עונותיכם ולא עונתכם שתי עונות של עגל ושל תלונה וחשב להם במנין חייהם מקצת שנה ככולה וכשנכנסו לשנת ששים מתו אותם של בני עשרים (תנחומא שלח יג):
ונשאו את זנותיכם. כתרגומו ויקבלון ית חוביכון:

По числу дней, в которые вы
высматривали землю, сорока дней, по
году за каждый день — понесете вину
вашу сорок лет, и почувствуете
негодование Мое.

בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־ תִּרְתַּם
אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים
יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנוֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים
שָׁנָה וַיִּדְעַתֶּם אֶת־ תְּנוּאַתִּי :

to meander
about

34 בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־ תִּרְתַּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים

יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנוֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים

objection

שָׁנָה וַיִּדְעַתֶּם אֶת־ תְּנוּאַתִּי :

Rashi

את תנואתי. שהניאותם את לבבכם מאחרי. תנואה לשון הסרה כמו (במדבר ל, ו) כי הניא אביה אותה:

Я, Превечный, говорил, и непременно
так сделаю со всем этим злым
обществом, собравшимся против
Меня: в пустыне этой погибнут они, и
там перемрут.

אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא | נָתַת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה
הָרָעָה הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בְּמִדְבָּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְשָׁם
יָמָתוּ:

to fix upon

הָרָעָה הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בְּמִדְבָּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְשָׁם

יָמָתוּ:

И люди, которых Моисей отправлял
высматривать землю, и которые,
возвратившись, подстрекали против
него все общество, распуская дурную
молву о земле,

וַהֲאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ וַיָּשֻׁבוּ
וַיְלִינוּ [וַיִּלְינוּ] עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָה
עַל־הָאָרֶץ:

slander

וַיְלִינוּ [וַיִּלְינוּ] עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָה

עַל־הָאָרֶץ:

Rashi

וישבו וילינו עליו. וכששבו מתור הארץ הרעו עליו את כל העדה בהוצאת דבה אותם אנשים וימותו. כל הוצאת דבה לשון
חינוך דברים שמלקיחים לשונם לאדם לדבר בו כמו (שיר ז, י) דובב שפתי ישנים וישנה לטובה וישנה לרעה לכך נאמר כאן
מוציא דבת הארץ רעה שיש דבה שהיא טובה:

דבה. פרליר"ש בלע"ז:

Люди эти, которые распускали о
земле дурную молву, умерли от
поражения пред Превечным.

37 וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דִבַּת־הָאָרֶץ רָעָה בַּמִּגְפָּה לִפְנֵי

יְהוָה:

וּמִיתוּ גְבֵרֵי דֹאֲפִיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אֶרֶץ בְּמוֹתָנָא

קָדָם יי

Rashi

במגפה לפני ה'. באותה מיתה ההגונה להם מדה כנגד מדה הם חטאו בלשון ונשתרבו לשונם עד טבורם ותולעים יוצאים מלשונם ובאין לתוך טבורם לכך נאמר במגפה וזהו לפני ה' באותה הראויה להם על פי מדותיו של הקב"ה שהוא מודד מדה כנגד מדה (סוטה לה, א):

А Иегошуа, сын Нунов, и Калев, сын
Иефуннин, остались живы из тех
людей, которые ходили высматривать
землю.

38 וַיְהִי־שֶׁעַ בְּנֵי־נֹון וְכָלֵב בְּנֵי־יִפְנֶה חִיִּי מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם

הַהֲלֹכִים לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ:

וַיְהִי־שֶׁעַ בְּרֵי נֹון וְכָלֵב בְּרֵי יִפְנֶה אֲתִקְיִימוּ מִן גְּבֵרֵי

הָאֲנָן דֹּאֲזָלוּ לְאֵלְלָא יְת אֶרֶץ

Rashi

ויהושע וכלב חיו. מה תלמוד לומר חיו מן האנשים ההם אלא מלמד שנטלו חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים (ב"ב קיח, ב):

Когда Моисей говорил слова эти всем
сынам Израилевым, воскорбел народ
сильно.

39 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד:

וּמִלִּיל מֹשֶׁה יְת פִּתְגָמִיָּא הָאֵלִין לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַאֲתֵאבְּלוּ עָמָא לְחֻדָּא

И встали они рано утром, и
направились к вершине горы, и
сказали: мы готовы взойти на место, о
котором сказал Превечный, ибо мы
согрешили.

וְאֶקְדִּימוּ בַצֶּפְרָא וּסְלִיקוּ לְרִישׁ טוֹרָא לְמִימָר הָא
אֶנְחָנָא סְלִקִּין לְאַתְרָא דִּי אָמַר יְיָ אֲרִי חֲבָנָא

40 וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־הָהָר לֵאמֹר הֲנֵנוּ וְעַלִּינוּ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי חָטֵאנוּ:

Rashi

אל ראש ההר. והוא הדרך העולה לארץ ישראל:

הננו ועלינו אל המקום. לארץ ישראל:

אשר אמר ה'. לתתה לנו שם נעלה:

כי חטאנו. על אשר אמרנו (לעיל ג) הלא טוב לנו שוב מצרימה:

И сказал Моисей: зачем вы
преступаете повеление Превечного?
Это не удался.

וְאָמַר מֹשֶׁה לָמָּה דָּנֹן אֶתּוֹן עֲבָרִין עַל גִּזְרֵת מִימָרָא דִּי
וְהִיא לֹא תִצְלַח

41 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָמָּה זֶה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה וְהוּא

לֹא תִצְלַח:

Rashi

והוא לא תצלח. זו שאתם עושין לא תצלח:

Не восходите, ибо нет Превечного
среди вас, чтобы вы не были
поражены пред врагами вашими.

לֹא תִסְקֹון אֲרִי לִית שְׂכַנְתָּא דִּי בִינִיכֹון וְלֹא תִתְבָּרֹון
קָדָם בְּעַלִּי דְבִבִּיכֹון

42 אֶל־תַּעֲלוּ כִּי אֵין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנְגַּפוּ לִפְנֵי

אֹיְבֵיכֶם:

Ибо Амалекитяне и Ханаанеи там
 пред вами, и вы падете от меча, ибо,
 так как вы отвратились от
 Превечного, то и Превечный не будет
 с вами.

אַרִי עֲמֻלְקָאָה וְכִנְעֻנָּאָה תָּמָן קָדְמִיכּוֹן וְתַפְלוֹן בְּחֶרֶב
 אַרִי עַל כֵּן תִּבְתָּנוּן מִבֶּתֶר פּוֹלְחָנָא דַּיִי וְלֹא יִהְיֶה מִימָרָא
 דַּיִי בְּסַעֲדָכוֹן

Amalekite

43 כִּי הָעֲמֻלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׁם לִפְנֵיכֶם וְנִפְלְתֶם בְּחֶרֶב

כִּי־עַל־כֵּן שַׁבְתֶּם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה יְהוָה עִמָּכֶם:

Rashi

כי על כן שבתם. כלומר כי זאת תבא לכם על אשר שבתם וגו':

Но они дерзнули подняться на
 вершину горы, а кивот завета
 Превечного и Моисей не трогались из
 среды стана.

וְאַרְשֻׁעוּ לְמַסַּק לְרִישׁ טוֹרָא וְאַרְזוֹן קִימָא דַּיִי וּמִשָּׁה לֹא
 עָדוּ מִגּוֹ מִשְׁרִיתָא

to swell

44 וַיַּעֲפְלוּ לַעֲלֹת אֶל־רֹאשׁ הָהָר וְאַרְזוֹן בְּרִית־יְהוָה

to
withdraw

וּמִשָּׁה לֹא־ מָשׂוּ מִקְרַב הַמַּחֲנֶה:

Rashi

ויעפלו. לשון חוזק וכן (חבקוק ב, ד) הנה עפלה. אינגרי"ש בלע"ז לשון עזות וכן (מיכה ד, ח) עופל בת ציון (ישעיה לב, יד) עופל ובחן. ומדרש תנחומא (ישן שלח יט) מפרשו לשון אופל הלכו חשכים שלא ברשות:

И сошли Амалекитяне и Ханаанеи,
 жившие на той горе, и побили их, и
 гнали их до Хормы.

וּנְחַת עֲמֻלְקָאָה וְכִנְעֻנָּאָה דִּיתַב בְּטוֹרָא הָהוּא וּמְחֻנוֹן
 וּטְרַדְנוֹן עַד חֶרְמָה

45 וַיֵּרֶד הָעֲמֻלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיַּכּוּם

to bruise or
violently...

וַיִּכְתּוּם עַד־חֶרְמָה: (פ)

Rashi

ויכתום. כמו (דברים ט, כא) ואכות אותו טחון מכה אחר מכה:

עד החרמה. שם המקום נקרא על שם המאורע:

במדבר 15

И говорил Превечный Моисею,
сказав:

1 וַיֹּדְבַר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

Объяви сынам Израилевым, и скажи
им: когда войдете в землю поселений
ваших, которую Я вам даю,

2 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ

מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם:

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תַעֲלוֹן לְאָרֶעַ

מוֹתְבְּנִיכֹן דִּי אֲנִי יֵהֵב לָכֹן

Rashi

כי תבאו. בשר להם שיכנסו לארץ:

И будете готовить огнепалимую
жертву Превечному, всесожжение или
другую жертву, как особый обет, или
как добротное даяние, или в
праздники ваши, чтобы приготовить
благоухание Превечному, от крупного
или мелкого скота:

3 וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה אוֹ־זֶבֶח לְפֶלֶא־נֶדֶר אוֹ

בְּנִדְבָה אוֹ בְּמַעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה

מִן־הַבָּקָר אוֹ מִן־הָצֹאן:

וְתַעֲבֹדוּן קֶרְבָּנָא קָדָם יְיָ עֹלָתָא אוֹ נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיאַ

לְאַפְרָשָׁא נִדְרָא אוֹ בְּנִדְבָתָא אוֹ בְּמוֹעֲדִיכֹן לְמַעַבְדַּ

לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיוֹא קָדָם יְיָ מִן תוֹרִי אוֹ מִן עֲנָא

Rashi

ועשיתם אשה. אין זה צווי אלא כשתבאו שם ותעלה על לבבכם לעשות אשה לה':

ריח ניחח. שיהיה נחת רוח לפני:

לפלא נדר או בנדבה וגו'. או שתעשו האשה בשביל חובת מועדיכם שחייבתי אתכם לעשות במועד:

То приносящий приношение свое
Превечному пусть приносит в
хлебную жертву десятую часть эфы
крупичатой муки, смешенной с
четвертью гина елея;

וְיִקְרַב דְּמִקְרַב קֶרְבֶּנָה קֹדֶם יי מִנְחָתָא סְלֵתָא עֲשָׂרֹנָא
דְּפִילָא בְּרַבְעוֹת הִינָא מְשָׁחָא

4 וְהִקְרִיב הַמִּקְרִיב קֶרְבֶּנּוֹ לַיהוָה מִנְחָה סְלֵת
עֲשָׂרֹן בָּלוּל בְּרַבְעִית הֵהִין שֶׁמֶן: a hin to overflow a tenth part

Rashi

והקריב המקריב. תקריבו נסכים ומנחה לכל בהמה המנחה כליל והשמן נבלל בתוכה והיין לספלים כמו ששנינו במסכת סוכה (מח, א):

И вина для возлияния четверть гина
приготовь при всесожжении, или
другой жертве, при каждом ягненке;

וְחִמְרָא לְנִסְכָּא רַבְעוֹת הִינָא תַעֲבֹד עַל עֲלֹתָא או
לְנִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא לְאַמְרָא קָדִשׁ

5 וַיֵּין לְנִסֹּךְ רַב־עִית הֵהִין תַּעֲשֶׂה עַל־הָעֹלָה או לְזֶבֶח
לְכַבֵּשׁ הָאֶחָד:

Rashi

לכבש האחד. על כל האמור למעלה הוא מוסב על המנחה ועל השמן ועל היין:

А при баране приготовь в хлебную
жертву две десятых эфы крупичатой
муки, смешенной с третью гина елея;

או לְדִכְרָא תַעֲבֹד מִנְחָתָא סְלֵתָא תְּרִין עֲשָׂרֹנִין דְּפִילָא
בְּמִשַׁח תְּלָתוֹת הִינָא

6 או לְאֵיל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה סְלֵת שְׁנֵי עֲשָׂרִים בָּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן שְׁלִשִׁית הֵהִין:

Rashi

או לאיל. ואם איל הוא. ורבותינו דרשו (מנחות צא. חולין כג, א) או לרבות את הפלגס לנסכי איל:

И вина для возлияния, треть гина,
приноси во благоухание Превечному.

וְחִמְרָא לְנִסְכָּא תְּלָתוֹת הִינָא תִּקְרַב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא
קֹדֶם יי

7 וַיֵּין לְנִסֹּךְ שְׁלִשִׁית הֵהִין תִּקְרִיב רִיח־גִּיחַח לַיהוָה:

חמישי

А когда приготавливаешь молодого
 тельца во всесожжение или в другую
 жертву, как особый обет, или в
 мирную жертву Превечному,
 וארי תעבד בר תורי עלתא או נכסת קודשיא לפרשא
 נדרא או נכסת קודשיא קדם יי

То пусть приносят вместе с молодым
 тельцом в хлебную жертву
 крупичатой муки три десятых эфы,
 смешенной с половиною гина елея;

ויקרב על בר תורי מנחתא סלתא תלתא עשרונים
 דפילא במשח פלגות הינא

А вина приноси для возлияния
 половину гина; это огнепалимая
 жертва во благоухание Превечному.

וחמרא תקרב לנסכא פלגות הינא קרבן דמתקבל
 ברעוא קדם יי

8 וְכִי־תַעֲשֶׂה בֶן־בָּקָר עֹלָה אוֹזֶבֶת לְפֶלֶא־נֶדֶר

אוֹשְׁלָמִים לַיהוָה:

9 וְהִקְרִיב עַל־בֶּן־הַבָּקָר מִנְחָה סֶלֶת ^{fine flour} שְׁלֵשָׁה

עֲשָׂרִים ^{a tenth part} בָּלִיל ^{to overflow} בַּשֶּׁמֶן חֲצִי ^{a hin} הַהֵין :

10 וַיֵּין תִּקְרִיב לְנִסְכֵּי חֲצִי הַהֵין אֲשֶׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה:

Rashi

אשה ריח. אינו מוסב אלא על המנחה והשמן אבל היין אינו אשה שאינו ניתן על האש:

Тоже самое должно приготавливать при
 каждом воле, или при каждом
 баране, или при ягненке, из овец ли
 или из коз.

כדין יתעבד לתורא חד או לדכרא חד או לאמר
 באמריא או בעזיא

11 כֹּכָה יַעֲשֶׂה לְשׁוֹר הָאֶחָד או לְאֵיל הָאֶחָד אוֹלֵשָׁה

בְּכֶשֶׂים או בְּעִזִּים:

Rashi

או לשה. בין שהוא בכבשים בין שהוא בעזים כבש ושה קרוים בתוך שנתם: איל. בן י"ג חדש ויום אחד:

По числу, сколько вы их приносите в
жертвы, так и приготавлиайте при
каждой, по числу их.

12 כַּמִּסְפַּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֹכָה תַּעֲשׂוּ לְאֶחָד כַּמִּסְפָּרם:

כַּמִּנְיָן דִּי תַעֲבִדוּן כִּדְּיָן תַּעֲבִדוּן לְחֵד כַּמִּנְיָנָהוֹן

Rashi

כמספר אשר תעשו. כמספר הבהמות אשר תקריבו לקרבן ככה תעשו נסכים לכל אחד מהם: כמספרם של בהמות מספרם של נסכים:

Всякий туземец должен так
приготавливать это, принося
огнепалимую жертву благоухания
Превечному.

13 כָּל־הָאֲזִיחַ יַעֲשֶׂה־כֹּכָה אֶת־אֱלֹהָ לְהַקְרִיב אִשָּׁה native

רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:

כָּל יִצְיָבָא יַעֲבִד כִּדְּיָן יֵת אֱלִיָּו לְקַרְבָּא קִרְבָּו דְּמִתְקַבֵּל
בְּרַעְוָא קָדָם יי

А когда проживает у вас пришелец,
или ктонибудь среди вас в роды
ваши, и пожелает совершить
огнепалимую жертву благоухания
Превечному, то как вы делаете, так и
он должен делать.

14 וְכִי־יִגֹּר אִתְּכֶם גֵּר אֹו אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וַעֲשֶׂה

אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ בֵּן יַעֲשֶׂה:

וְאִרִי יִתְגִּיר עִמָּכֹון גִּיּוֹרָא אֹו דִּי בִינִיכֹון לְדִרִיכֹון וַיַּעֲבִד
קִרְבָּו דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי כַּמָּא דִּי תַעֲבִדוּן בֵּן
יַעֲבִד

Собрание! постановление одно для
вас и для пришельца поселившегося,
постановление вечное в роды ваши;
что вы, то и пришелец да будет пред
Превечным.

קָהָל קִימָא חַד לְכוֹן וּלְגִיּוֹרָא דִּיתְגִּיר קִימָא עֲלֵם
לְדִרְיִכוֹן פְּנוֹתְכוֹן בְּגִיּוֹרָא יְהִי קָדָם יי

15 הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר הַגֵּר חֻקַּת עוֹלָם
לְדִרְתֵּיכֶם כַּכֶּם כַּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי יְהוָה:

like

Rashi
ככם כגר. כמותכם כן גר וכן דרך לשון עברית (בראשית יג, י) כגן ה' כארץ מצרים כן ארץ מצרים. (מ"א כב, ד) כמוני כמוך
כעמי כעמד:

Наставление одно и закон один да
будут для вас и для пришельца,
проживающего с вами.

אֲוִרִיתָא חֻדָּא וְדִינָא חַד יְהִי לְכוֹן וּלְגִיּוֹרָא דִּיתְגִּיר
עֲמָכוֹן

16 תּוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם:
(פ)

שישי

И говорил Превечный Моисею,
сказав:

וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

Объяви сынам Израилевым, и скажи
им: когда войдете в землю, куда Я вас
веду,

18 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאְכֶם אֶל־הָאָרֶץ

אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה:

מִלִּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן בְּמַעֲלָכוֹן לְאַרְעָא דִּי
אֲנָא מַעַל יִתְכוֹן לְתַמָּן

Rashi

בבאכם אל הארץ. משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה שבכולן נאמר כי תבא כי תבאו לפיכך כולן למדות זו מזו וכיון שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה אף כולן כן אבל זו נאמר בה בבואכם משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה (ספרי קי. כתובות כה, א):

То, когда будете есть из хлеба той
земли, вы должны возносить
возношение Превечному.

19 וְהָיָה בְּאֲכֻלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה:

וַיְהִי בְּמִיכְלֹכֹן מִלֶּחֶמָא דְאַרְעָא תְּפָרְשׁוֹן אֶפְרָשׁוּתָא
קָדָם יי

От начатков теста вашего возносите
оладью в возношение, как
возношение с гумна, так возносите ее.

20 רֵאשִׁית עֲרֻסְתֵיכֶם חֲלָה תְּרִימוּ תְרוּמָה בְּתְרוּמָתָא

cradle
threshing floor
גֶרֶן כֵּן תְּרִימוּ אֹתָהּ:

רִישׁ אֲצוּתְכוֹן חֲלָתָא תְּפָרְשׁוֹן אֶפְרָשׁוּתָא כָּמָא דִּי
מִפְרָשִׁין מִן אֲדָרָא כֵּן תְּפָרְשׁוֹן יְתָהּ

Rashi

ראשית ערסתכם. כשתלושו כדי עריסותיכם שאתם רגילין ללוש במדבר וכמה היא (שמות טז, יח טז) וימודו בעומר עומר לגלגל (ושיעורו מ"ג בצים וחומש ביצה) תרימו מראשיתה כלומר קודם שתאכלו ממנה ראשית תלקח חלה אחת תרומה לשם ה':
חלה. טורטי"ל בלע"ז:

כתרומת גורן. שלא נאמר בה שיעור ולא כתרומת מעשר שנאמר בה שיעור אבל חכמים נתנו שיעור לבעל הבית אחד מעשרים וארבעה ולנחתום אחד מארבעים ושמונה (חלה ב, ז):

От начатков теста вашего должны вы
отдавать Превечному возношение это
в роды ваши.

21 מֵרֵאשִׁית עֲרֻסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

(ס)

מִרִישׁ אֲצוּתְכוֹן תִּתְּנוּ קָדָם יי אֶפְרָשׁוּתָא לְדֹרֵיכוֹן

Rashi

מראשית ערסתיכם. למה נאמר לפי שנאמר ראשית עריסותיכם שומע אני ראשונה שבעיסות תלמוד לומר מראשית מקצתה ולא כולה (ספרי קי):

תתנו לה' תרומה. לפי שלא שמענו שיעור לחלה נאמר תתנו שיהא בה כדי נתינה (שם):

И когда ошибетесь и не исполните
всех этих заповедей, о которых
Превечный говорил Моисею,

22 וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה ^{to stray}

אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה:

וְאֲרִי תִשְׁתְּלוֹן וְלֹא תַעֲבֹדוּן יֵת כָּל פְּקוּדֵי הָאֱלֹהִים דִּי
מְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה

Rashi

וכי תשגו ולא תעשו. עבודת אלילים היתה בכלל כל המצות שהצבור מביאין עליהן פר והרי הכתוב מוציאה כאן מכללן לידון בפר לעולה ושעיר לחטאת (שם קיא):
וכי תשגו וגו'. בעבודת אלילים מדבר או אינו אלא באחת מכל המצות תלמוד לומר את כל המצות האלה מצוה אחת שהיא ככל המצות מה העובר על כל המצות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים ואיזו זו עבודת אלילים (שם. כריתות ז. הוריות ח, א):
אשר דבר ה' אל משה. אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום (תהלים סב, יב) אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי (הוריות שם. ספרי שם):

Всего, что заповедал Превечный вам
чрез Моисея с того дня, как
Превечный стал заповедывать, и
впредь, в роды ваши:

23 אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּיַד־מֹשֶׁה מִן־הַיּוֹם

אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וְהִלָּאָה ^{onward} לְדֹרֹתֵיכֶם:

יֵת כָּל דִּי פִקִּיד יִי יִתְכוֹן בְּיַד דְּמֹשֶׁה מִן יוֹמָא דִּי
פִקִּיד יִי וְהִלָּא לְדֹרֵיכֶן

Rashi

את כל אשר צוה וגו'. מגיד שכל המודה בעבודת אלילים ככופר בכל התורה כולה ובכל מה שנתנבאו הנביאים שנאמר למן היום אשר צוה ה' והלאה (ספרי שם):

То да будет: если по недосмотру всего общества совершилось это, по ошибке, пусть все общество приготовит одного молодого тельца во всесожжение, во благоухание Превечному, и хлебную жертву при нем, и возлияние при нем, по закону, и одного молодого козла в очистительную жертву.

וְהָיָה אִם מַעֲיָנִי כִנְשָׁתָא אֶתְעַבְדַּת לְשָׁלוּ וַיַּעֲבֹדוּן כָּל
כִּנְשָׁתָא תוֹר בֶּר תוֹרִי חֵד לַעֲלֹתָא לְאַתְקַבְּלָא בְרַעְוָא
קָדָם יְיָ וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ כְּדָחֲזִי וְצָפִיר בֶּר עֲזִי חֵד
לְחֻטָּאתָא

Rashi

אם מעיני העדה נעשתה לשגגה. אם מעיני העדה נעשתה עבירה זו על ידי שוגג כגון ששגגו והורו על אחת מן העבודות שהיא מותרת לעבוד עבודת אלילים בכך: לחטט. חסר א' שאינו כשאר חטאות שכל חטאות שבתורה הבאות עם עולה החטאת קודמת לעולה שנאמר (ויקרא ה, י) ואת השני יעשה עולה וזו עולה קודמת לחטאת (הוריות יג, א. זבחים נ):

И искупит священник все общество сынов Израилевых, и прощено будет им, ибо это была ошибка, и они принесли свое приношение в огнепалимую жертву Превечному, также очистительную жертву свою пред Превечным, за ошибку свою.

וַיִּכְפֹּר כַּהֲנָא עַל כָּל כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּבֵּק
לְהוֹן אֲרִי שְׁלוֹתָא הִיא וְאֵנֹן אִיתִיאוּ יָת קִרְבְּנָהוֹן
קִרְבְּנָא קָדָם יְיָ וְחֻבְתָּהוֹן קָדָם יְיָ עַל שְׁלוֹתָהוֹן

Rashi

unintentional
error

24 וְהָיָה אִם מַעֲיָנִי הָעֵדָה נַעֲשִׂתָה לְשִׁגְגָה וַעֲשׂוּ

כָּל־הָעֵדָה פֶּר בּוֹבֶקֶר אֶחָד לְעֹלָה לְרִיחַ נִיחָח לַיהוָה

וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת:

to forgive

25 וַיִּכְפֹּר הַכֹּהֵן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְסָלָח לָהֶם

כִּי־שִׁגְגָה הָיָה וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קִרְבָּנָם אִשָּׁה לַיהוָה

וְחֻטָּאתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שִׁגְגָתָם:

הביאו את קרבנם אשה לה'. זה האמור בפרשה הוא פר העולה שנאמר אשה לה' (ספרי. יבמות ט):
וחטאתם. זה השעיר:

И будет прощено всему обществу
сынов Израилевых, и пришельцу,
проживающему среди их, ибо
случилось это со всем народом по
ошибке.

וְיִשְׁתַּבֵּק לְכָל כְּנֻשָּׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְיֹרָא דִּיתְגִּיר
בִּיְנֵיהוֹן אֲרִי לְכָל עָמָא בְּשָׁלוּתָא

26 וְנִסְלַח לְכָל-עֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם כִּי

לְכָל-הָעָם בְּשָׁגָגָה: (ס)

שביעי

Если же одно лицо согрешит по
ошибке, то пусть принесет
однолетнюю козу в очистительную
жертву.

וְאִם אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְרַב עֲזָא בֵּת שִׁתָּה
לְחַטָּאתָא

unintentional
error
27 וְאִם-נִפְשׁ אֶחָת תִּחְטָא בְּשָׁגָגָה וְהִקְרִיבָה עֹז
בֵּת-שִׁתָּתָה לְחַטָּאתָה:

Rashi

תחטא בשגגה. בעבודת אלילים (ספרי קיב):

עז בת שנתה. שאר עבירות יחיד מביא כשבה או שעירה ובזו קבע לה שעירה (שם):

И искупит священник лице, которое
ошиблось, согрешая по ошибке пред
Превечным, и искуплением его
прощено будет ему.

וְיִכְפֹּר כַּהֲנָא עַל אֶחָד דְּאִשְׁתְּלִי בְּמַחְבָּה בְּשָׁלוּ קֳדָם יי
לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי וְיִשְׁתַּבֵּק לָהּ

a mistake
or
err
unintentionally
inadvertent...
28 וְכִפֹּר הַכֹּהֵן עַל-הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגְגָה בְּחַטָּאתָה בְּשָׁגָגָה
לְפָנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ:

to forgive

Что туземец из сынов Израилевых, то
и пришелец, проживающий среди их,
— наставление одно да будет у вас
для соделавшего что по ошибке.

יְצִיבָא בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגֵיּוֹרָא דִּיתְגִּיר בִּינֵיהוֹן אוֹרִיתָא
חָדָא יְהִי לְכוֹן לְדִיעְבֵּד בְּשָׁלוּ

Лице же, которое соделает что с
поднятою рукою, из туземцев или из
пришельцев, Превечного хулит оно,
да истребится лице это из среды
народа своего.

וְאִנְשׁ דִּיעְבֵּד בְּרִישׁ גְּלִי מִן יְצִיבָא וּמִן גִּיּוֹרֵיא קֳדָם יי
הוא מְרִגֵּז וְיִשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הָהִיא מִגּוֹ עֲמָה

29 הָאֲזִרָח ^{native} בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הֶגֶר בְּתוֹכְכֶם תּוֹרָה אַחַת

יְהִיָּה לָכֶם לַעֲשֹׂה בְּשִׁגְגָה:

30 וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה | בֵּיד רָמָה מִן־הָאֲזִרָח וּמִן־הֶגֶר

אֶת־יְהוָה הוּא מְגִדָּה ^{to hack} וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב

עַמָּה:

Rashi

ביד רמה. במזיד:

מגדף. מחרף כמו (יחזקאל ה, טו) והיתה חרפה וגדופה (ישעיה לז, ו) אשר גדפו נערי מלך אשור. ועוד דרשו רבותינו (כריתות ז, ב. סנהדרין צ) מכאן למברך את השם שהוא בכרת:

Ибо слово Превечного пренебрегло
оно, и заповедь Его отвергло, —
непременно да истребится лице это,
вина его на нем.

אַרִי עַל מִימְרָא דִּי בְּסַר וְיַת פְּקוּדוֹהִי אֲשֵׁנִי אֲשַׁתְּצָאָה
תִּשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הָהִיא חוֹבִיָּה בֵּיה

31 פִּי דְבִרְיָהוּהָ בָּזָה וְאֶת־מִצְוֹתוֹ הִפָּךְ הַכְרֵת | ^{to break up}

תִּכְרֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עֲוֹנָה בָּהּ: (פ)

Rashi

דבר ה'. אזהרת עבודת אלילים מפי הגבורה והשאר מפי משה (ספרי שם):

עונה בה. בזמן שעונה בה שלא עשה תשובה (שם):

И оставались сыны Израилевы в
пустыне. Раз нашли человека,
собиравшего дрова в день субботный.

to forage
for straw

32 וַיְהִיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקַשֵּׁשׁ

עֲצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:

וַהֲיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַאֲשַׁכְּחוּ גִבְרָא כַּד מְגַבֵּב
אָעִין בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא

Rashi

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו. בגנותן של ישראל דבר הכתוב שלא שמרו אלא שבת ראשונה ובשניה בא זה וחללה
(כריתות ז. ספרי קיג):

И те, которые нашли его собиравшим
дрова, привели его к Моисею и к
Аарону и ко всему обществу.

33 וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ הַמִּצְאִים אֹתוֹ מְקַשֵּׁשׁ עֲצִים אֶל־מֹשֶׁה

וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל כָּל־הָעֵדָה:

וַקְרִיבוּ יְתָה דְאֲשַׁכְּחוּ יְתָה כַּד מְגַבֵּב אָעִין לְוֹת מֹשֶׁה
וּלְוֹת אַהֲרֹן וּלְוֹת כָּל כְּנֻשְׁתָּא

Rashi

המצאים אתו מקושש. שהתרו בו ולא הניח מלקושש אף משמצאוהו והתרו בו (ספרי שם. סנהדרין מא, א):

И оставили его под стражею, потому
что не сказано было ясно, что с ним
делать.

34 וַיִּנְחֻהוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי לֹא פֹרֵשׁ מִהַיְעֲשֶׂה לוֹ: (ס)

וַאֲסֵרוּ יְתָה בְּבֵית מַטְרָא אַרִי לֹא אֶתְפָּרֵשׁ לְהוֹן מָה
דִּיעֲבֹדוֹן לָהּ

Rashi

כי לא פרש מה יעשה לו. לא היו יודעים באיזו מיתה ימות אבל יודעים היו שהמחלל שבת במיתה (ספרי קיד. סנהדרין עח,
(ב):

И сказал Превечный Моисею: смерти
да предан будет человек этот! пусть
побьет его камнями все общество вне
стана.

to cast
together

35 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רְגוֹם

אֹתוֹ בָּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּל גִּבְרָא רְגוּמוֹ יְתִיָּה
בְּאֲבָנִיָּא כָּל כְּנֻשְׁתָּא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא

רגום. פשנ"ט בלע"ז וכן הלוך אלנ"ט וכן זכור ושמור:

И вывело его все общество вон из
стана, и побили они его камнями, и
он умер, — как повелел Превечный
Моисею.

36 וַיֵּצֵאוּ אוֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מַחֲוִיל לְמַחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ

בְּאֲבָנִים וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)

וַאֲפִיקוּ יְתִיה כָּל כְּנֻשָּׁתָא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּרְגְּמוּ

יְתִיה בְּאֲבָנִיָּא וּמִית כְּמָא דִּי פְקִיד יִי יְת מֹשֶׁה

ויוציאו אותו. מכאן שבית הסקילה חוץ ורחוק מבית דין (ספרי שם. סנהדרין מב):

И сказал Превечный Моисею так:

37 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וַאֲמַר יִי לְמֹשֶׁה לְמִימַר

Объяви сынам Израилевым, и скажи
им, чтобы они делали себе кисти на
воскрилиях одежд своих в роды их, и
вделявали в кисти воскрилий нити
из синеты;

38 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם

a floral or
wing-like...

צִיצִית עַל־כְּנָפֵי בְגֵדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנּוּ עַל־צִיצִית

cord

הַכְּנָף פֶּתִיל תְּכֵלֶת:

מִלַּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן וַיַּעֲבֹדוֹן לְהוֹן

כְּרוֹסְפָדִין עַל כְּנָפֵי כְּסוּתָהוֹן לְדִרְיָהוֹן וַיִּתְּנוֹן עַל

כְּרוֹסְפָדָא דְכְּנָפָא חוּטָא דְתְּכֵלֶתָא

ועשו להם ציצת. על שם הפתילים התלויים בה כמו (יחזקאל ח, ג) ויקחני בציצית ראשי. דבר אחר ציצית על שם וראיתם

אותו כמו (שיר ב, ט) מציץ מן החרכים:

תכלת. צבע ירוק של חלזון (מנחות מב):

И да будут они для вас кистями
видения, чтобы вы, смотря на них,
вспоминали все заповеди Превечного,
и исполняли их, и не следовали
сердцу вашему и очам вашим, в след
которых вы ходите блудно.

ויהיו לכון לכרוספדין ותחזיון יתיה ותדכרון ית כל
פקודיא דיי ותעבדון יתהון ולא תטעון בתר הרהור
לבכון ובתר חיזו עיניכון די אתון טען בתריהון

Rashi

וזכרתם את כל מצות ה'. שמנין גימטריא של ציצית שש מאות ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג:

ולא תתורו אחרי לבבכם. כמו (לעיל יג, כה) מתור הארץ. הלב והעינים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות (תנחומא שלח טו):

Дабы вы вспоминали и исполняли все
заповеди Мои, и были святы Богу
вашему.

בדיל דתדכרון ותעבדון ית כל פקודי ותהון קדישין
קדם אלהכון

Я Превечный, Бог ваш, который вывел
вас из земли Египетской, чтобы быть
вам Богом: Я Превечный, Бог ваш.

אנא יי אלהכון די אפקית יתכון מארעא דמצרים
למהוי לכון לאלהא אנא יי אלהכון

Rashi

אני ה'. נאמן לשלם שכר (ספרי קטו):

אלהיכם. נאמן להפרע (שם):

אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי (שם):

אני ה' אלהיכם. עוד למה נאמר כדי שלא יאמרו ישראל מפני מה אמר המקום לא שנעשה ונטול שכר אנו לא עושים ולא נוטלים שכר על כרחכם אני מלככם וכן הוא אומר (יחזקאל כ, לג) אם לא ביד חזקה וגוי אמלוח עליכם (שבת פח. ספרי

39 והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות

to meander
about

יהיה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם

ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם:

40 למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים

לאלהיכם:

41 אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים

להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם: (פ)

שם). דבר אחר למה נאמר יציאת מצרים אני הוא שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לשאינה של בכור אני הוא עתיד להבחין ולהפרע מן התולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא (ב"מ סא, ב) ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודת אלילים לומר שהמחלל את השבת כעובד עבודת אלילים שאף היא שקולה ככל המצות וכן הוא אומר בעזרא (נחמ' ט, יג"ד) ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך תורה ומצות ואת שבת קדשך הודעת להם (חולין ה) ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצות שנאמר ועשיתם את כל מצותי: על כנפי בגדיהם. כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים. על ארבע כנפות ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש כנגד ד' לשונות של גאולה שנאמר במצרים (שמות ו, ויז) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי (זבחים יח, ב): פתיל תכלת. על שם שכול בכורות תרגום של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לרקיע המשחיר לעת ערב ושמונה חוטים שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים:

הפטרה — יהושע

Joshua 2:1-24

הפטרה

And Joshua the son of Nun sent out of Shittim two spies secretly, saying: 'Go view the land, and Jericho.' And they went, and came into the house of a harlot whose name was Rahab, and lay there.

And it was told the king of Jericho, saying: 'Behold, there came men in hither to-night of the children of Israel to search out the land.'

And the king of Jericho sent unto Rahab, saying: 'Bring forth the men that are come to thee, that are entered into thy house; for they are come to search out all the land.'

1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי נֹון שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלִים

חֲרָשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וְיִלְכוּ

וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִשָּׁה זֹנָה וּשְׁמָהּ רַחַב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה:

2 וַיֵּאמֶר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אַנְשִׁים בָּאוּ הַנֵּה

הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַפֵּר אֶת־הָאָרֶץ:

3 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רַחַב לֵאמֹר הֲוָצִיֵּי הָאֲנָשִׁים

הַבָּאִים אֵלֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתְךָ כִּי לְחַפֵּר

אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ:

And the woman took the two men, and hid them; and she said: 'Yea, the men came unto me, but I knew not whence they were;

and it came to pass about the time of the shutting of the gate, when it was dark, that the men went out; whither the men went I know not; pursue after them quickly; for ye shall overtake them.'

But she had brought them up to the roof, and hid them with the stalks of flax, which she had spread out upon the roof.

And the men pursued after them the way to the Jordan unto the fords; and as soon as they that pursued after them were gone out, the gate was shut.

And before they were laid down, she came up unto them upon the roof;

and she said unto the men: 'I know that the LORD hath given you the land, and that your terror is fallen upon us, and that all the inhabitants of the land melt away before you.

4 וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּצְפֵּנוּ ^{to hide} וַתֹּאמֶר |

כֹּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאֵין הֵמָּה:

5 וַיְהִי הַשָּׁעַר לְסָגוֹר בַּחֲשֹׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי

אָנָּה ^{where} הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים רָדְפוּ מִהֵר אַחֲרֵיהֶם כִּי

^{to reach} תִּשְׁיָגוּם :

6 וְהִיא הֶעֱלֵתָם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֵם ^{linen} בַּפִּשְׁתִּי הָעֵץ ^{to hide}

הָעֵרְכוֹת לָהּ עַל־הַגָּג:

7 וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן עַל הַמַּעְבְּרוֹת

וְהַשָּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרֵי כִּאֲשֶׁר יָצְאוּ הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם:

8 וְהִמָּה טָרַם יִשְׁכַּבּוּן וְהִיא עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגָּג:

9 וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם

אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אִימַתְכֶם ^{dread} עָלֵינוּ וְכִי ^{to melt} נִמְלָגוּ

כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם:

For we have heard how the LORD dried up the water of the Red Sea before you, when ye came out of Egypt; and what ye did unto the two kings of the Amorites, that were beyond the Jordan, unto Sihon and to Og, whom ye utterly destroyed.

And as soon as we had heard it, our hearts did melt, neither did there remain any more spirit in any man, because of you; for the LORD your God, He is God in heaven above, and on earth beneath.

Now therefore, I pray you, swear unto me by the LORD, since I have dealt kindly with you, that ye also will deal kindly with my father's house—and give me a true token—

and save alive my father, and my mother, and my brethren, and my sisters, and all that they have, and deliver our lives from death.'

And the men said unto her: 'Our life for yours, if ye tell not this our business; and it shall be, when the LORD giveth us the land, that we will deal kindly and truly with thee.'

10 כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת-מִי יַם-סוּף

מִפְּנֵיכֶם בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשְׁנֵי מְלָכֵי

הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וְלֹעֹג אֲשֶׁר

הִחָרַמְתֶּם אוֹתָם:

11 וְנִשְׁמַע וַיִּמָּס ^{to liquefy} לִבָּנוּ וְלֹא-קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ

מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מְמַלֵּךְ

וְעַל-הָאָרֶץ מִתְחַת:

12 וְעַתָּה הִשְׁבְּעוּנִי לִי בַיהוָה כִּי-עָשִׂיתִי עִמָּכֶם חֶסֶד

וְעָשִׂיתֶם גַּם-אִתָּם עִם-בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת

אֲמִת:

13 וְהִחַיְתֶּם אֶת-אָבִי וְאֶת-אִמִּי וְאֶת-אֲחֵי וְאֶת-אֲחוֹתִי

[וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם] וְהַצַּלְתֶּם אֶת-נַפְשֵׁתֵינוּ

מִמָּוֶת:

14 וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא

תִּגְדִּידוּ אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתַת־יְהוָה לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ

וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאֲמִת:

Then she let them down by a cord
through the window; for her house was
upon the side of the wall, and she dwelt
upon the wall.

And she said unto them: 'Get you to the
mountain, lest the pursuers light upon
you; and hide yourselves there three
days, until the pursuers be returned;
and afterward may ye go your way.'

And the men said unto her: 'We will be
guiltless of this thine oath which thou
hast made us to swear.

Behold, when we come into the land,
thou shalt bind this line of scarlet
thread in the window which thou didst
let us down by; and thou shalt gather
unto thee into the house thy father, and
thy mother, and thy brethren, and all
thy father's household.

And it shall be, that whosoever shall go
out of the doors of thy house into the
street, his blood shall be upon his head,
and we will be guiltless; and whosoever
shall be with thee in the house, his
blood shall be on our head, if any hand
be upon him.

But if thou utter this our business, then
we will be guiltless of thine oath which
thou hast made us to swear.'

15 וְתוֹרְדָם בַּחֲבֵל בְּעֵד הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר הַחוֹמָה
וּבְחוֹמָהּ הִיא יוֹשֶׁבֶת:

16 וַתֹּאמֶר לָהֶם הִהְרֵה לָכֹן פְּנֵי-יִפְגְּעוּ בָכֶם הָרֹדְפִים
וְנִחַבְתֶּם ^{to secrete} שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוּב הָרֹדְפִים וְאַחֵר
תֵּלְכוּ לְדֶרֶכְכֶם:

17 וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נָקִים אֲנַחְנוּ מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה ^{oath}
אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

18 הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים בְּאֶרֶץ אֶת- ^{literally a cord} תַּקּוֹת ^{a string} חוּט
הַשָּׁנִי הַזֶּה תַּקְשְׁרִי בַּחֲלוֹן אֲשֶׁר הוֹרְדְתָנוּ בּוֹ וְאֶת-אָבִיךָ
וְאֶת-אִמְךָ וְאֶת-אֶחֱיךָ וְאֶת כָּל-בֵּית אָבִיךָ תֹאסֶפִי אֵלֶיךָ
הַבֵּיתָה:

19 וְהָיָה כָל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִדֹּלְתֵי בֵיתְךָ | הַחוּצָה דָּמוֹ
בְּרֹאשׁוֹ וְאֲנַחְנוּ נָקִים וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתְּךָ בְּבֵית דָּמוֹ
בְּרֹאשׁוֹ אִם-יָד תִּהְיֶה-בּוֹ:

20 וְאִם-תִּגִּידִי אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיִינוּ נָקִים מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר
הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

And she said: 'According unto your words, so be it.' And she sent them away, and they departed; and she bound the scarlet line in the window.

And they went, and came unto the mountain, and abode there three days, until the pursuers were returned; and the pursuers sought them throughout all the way, but found them not.

Then the two men returned, and descended from the mountain, and passed over, and came to Joshua the son of Nun; and they told him all that had befallen them.

And they said unto Joshua: 'Truly the LORD hath delivered into our hands all the land; and moreover all the inhabitants of the land do melt away before us.'

21 וְתֹאמַר כְּדִבְרֵיכֶם כֹּן־הוּא וְתִשְׁלַחֵם וַיֵּלְכוּ וַתִּקְשֹׁר

אֶת־תְּקֵנֹת הַשָּׁנִי בַחֲלוֹן:

22 וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הָהָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ

הַרְדָּפִים וַיִּבְקְשׁוּ הַרְדָּפִים בְּכָל־הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצְאוּ:

23 וַיָּשְׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיֵּרְדּוּ מִהָהָר וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ

אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון וַיְסַפְּרוּ־לּוֹ אֵת כָּל־הַמַּצָּאוֹת אוֹתָם:

24 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיָדֵנוּ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ

וְגַם־נִמְלְגוּ כָל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵינוּ: (ס)